

МОВА І ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Калужинська Ю.В.

аспірант,

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕГАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ У СУСПІЛЬСТВІ У МОВІ ГАЗЕТ

Мова друкованих засобів масової інформації є одним із найдинамічніших підстилів публіцистичного стилю: у ній доволі яскраво й швидко відзеркалюються зміни, що відбуваються в суспільстві. Українська періодика перебуває в постійному пошуку різних засобів суб'єктивного увиразнення мовлення. Газети в мовному плані прагнуть наблизитись до читача, зацікавити його, зокрема засобами емоційно-оцінної лексики. Оцінність у масовокомунікаційному дискурсі має особливий характер, оскільки оцінка в засобах масової інформації – це не просто оцінка індивідуальна, що відображає точку зору конкретного журналіста, а оцінка певних ідеологічних груп суспільства, відображена автором-медіатором у своїх текстах.

Оцінність – найважливіша інтенціональна категорія публіцистичного дискурсу, за допомогою якої адресант переконує адресата в певних заданих цілях. Ця категорія оцінки привертає увагу багатьох українських та зарубіжних мовознавців, її розглядають у логіко-семантичному (Н. Д. Арутюнова “Предложение и его смысл: Логико-семантические проблемы” [1]), семантико-прагматичному (Ф. С. Бацевич “Очерки по функциональной лексикологии” [2], Т. В. Маркелова “Семантика оценки и средства ее выражения в русском языке” [8]) та комунікативному (Н. В. Гуйванюк “Антропоцентричний підхід до вивчення мовних явищ” (на матеріалі авторизованих конструкцій сучасної української мови) [5], Н. Л. Іваницька [11]), текстотворчому (У. В. Соловій “Оцінно-образна номінація у структурі художнього тексту” [12]) аспектах. Проблеми негативної

оцінки торкались у своїх роботах дослідники мови засобів масової інформації: С. П. Бибик [4], І. Я. Заліпська [6], І. Я. Мислива-Бунько [9], Б. О. Коваленко [7], М. І. Навальна [10], О. А. Стишов [13] та ін.

На початку ХХІ ст. у мові українських друкованих засобів масової інформації фіксуємо активне вживання іншомовних слів, що мають виразне негативне значення. У мові сучасних українських мас-медіа в постійному вжитку перебувають інновації іншомовного походження, що сприяють поповненню словникових ресурсів літературної мови і які є найвиразнішим явищем мовно-літературного розвитку.

Слова іншомовного походження в негативному значенні в мові періодики активно використовують збірно щодо дій Кремля, і особисто до Президента Росії Володимира Путіна (*фашизація* “впровадження режиму терористичної диктатури, спрямованого на знищення демократичних прав і свобод” [3, с. 565], *інтервенція* “насильне збройне втручання однієї або кількох держав у внутрішні справи іншої держави, агресія; *фін.* втручання держави, банків чи підприємств в операції на фондовій біржі з метою штучного впливу на курси національної валюти, цінних паперів тощо” [3, с. 255], *репресія* “захід державного примусу, покарання” [3, с. 470], *шантаж* “залякування погрозою викрити або розголосити факти, відомості, що можуть скомпрометувати, зганьбити кого-небудь, з метою одержання будь-яких вигод; злочин, що полягає у використанні таких дій” [3, с. 608]).

Часто в мові друкованих засобів масової інформації іншомовні слова вживаються для позначення дій міжнародної спільноти у ставленні до Президента Росії Володимира Путіна (*ізоляція* “відокремлення когось чи чогось, позбавлення зв’язку з навколишнім середовищем” [3, с. 240], *санкції* “1) *юр.* затвердження чого-небудь вищою інстанцією, визнання законності чогось; 2) *юр.* заходи впливу, покарання за порушення закону; 3) у міжнародному праві – заходи впливу щодо держави, яка порушила міжнародну угоду” [3, с. 482], *маргіналізація* “тенденція до злиття соціальної групи” [3, с. 355], *саботаж* “1) навмисний зрив роботи, який виявляється у прямій відмові від неї або у недбалому, несумлінному її виконанні; 2) прихована протидія здійснення чого-небудь” [3, с. 480]).

У поле оцінної лексики, що виражає негативне ставлення до явищ, осіб і підкреслює їхню несправжність, входять слова з

похідними **квазі-** (у складних словах означає “позірний, несправжній, фальшивий”) та **псевдо-** (“несправжній, неправильний”) (*квазівибори, псевдовибори*).

Емоційно-оцінну лексику активно поповнюють слова зі значенням неприйняття чогось, спротиву або протидії чомусь з префіксом **анти-** (протилежність, протидія, ворожість). У мові друкованої періодики лексеми з таким префіксом мають виразне негативне значення (*анирекорд, антисемітизм*).

Для мови сучасної української періодики характерним є вживання іменників із іншомовним суфіксом **-фоб**, що позначає неприйняття чогось (*гомофобський, українофобський*).

На початку ХХІ ст. у мові українських засобів масової інформації активізувалися слова іншомовного походження на позначення негативних процесів, дій та станів. Під дією позамовних чинників, зокрема через складні стосунки України з Росією, військовими діями на сході країни тощо, ці лексеми набули відкритого негативного значення. Слова іншомовного походження надаються авторами як в прямому, так і в переносному значенні. Залучають також автори до словотворення іншомовні афікси.

Список використаних джерел:

1. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл: Логико-семантические проблемы / Н. Д. Арутюнова. – 3-е изд., стер. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 383 с.
2. Бацевич Ф. С. Очерки по функциональной лексикологии : [монография] / Ф. С. Бацевич, Т. А. Космеда. – Львов : Світ, 1997. – 392 с.
3. Бирик С. П. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / [за ред. С. Я. Єрмоленко]. – Харків : ФОЛЮ, 2006. – 623 с.
4. Бирик С. П. Усна літературна мова в українській літературі повсякдення / Бирик С. П. – Ніжин : “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2013. – 589 с.
5. Гуйванюк Н. В. Антропоцентричний підхід до вивчення мовних явищ (на матеріалі авторизованих конструкцій сучасної української мови) / Н. В. Гуйванюк, А. М. Агафонова ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці : Рута, 2001. – 56 с.
6. Заліпська І. Я. Комунікативні ознаки української мови у прямому радіо- і телебаченні : дис.. канд. філол. наук : 10.02.01 / Заліпська Ірина Ярославівна. – Тернопіль. 2013. – 351 с.
7. Коваленко Б. О. Стилистично занижена лексика в мові сучасної української публіцистики : дис.. канд. філол. наук : 10.02.01 / Коваленко Борис Олексійович. – Кам’янець-Подільський, 2002. – 182 с.

8. Маркелова Т. В. Семантика оценки и средства ее выражения в русском языке / [учебное пособие по спецкурсу]. – М. : МПУ, 1993. – 126 с.
9. Мислива-Бунько І. Я. Складні слова в мові сучасної української преси: структура та стилістичні функції : дис.. канд. філол. Наук : 10.02.01 / Мислива-Бунько Іванна Ярославівна. – Луцьк, 2014. – 276 с.
10. Навальна М. І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст.: [монографія] / М. І. Навальна. – К., Інститут української мови; Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. – 328 с.
11. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського / ред.: Н. Л. Іваницька. – Вінниця, 2008. – 279 с.
12. Соловій У. В. Оцінно-образна номінація у структурі художнього тексту (на матеріалі української “малої прози” кінця ХІХ – початку ХХ століття) : дис.. канд. філол. наук: 10.02.01 / Соловій Уляна Василівна; Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2003. – 218 с.
13. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : [монографія]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.

Коргун Д.В.

студентка,

Науковий керівник: Якуба В.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Гуманітарний інститут

Київського університету імені Бориса Грінченка

СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ УКРАЇНИ В СУЧАСНОМУ КАНАДСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ

Дана стаття присвячена виявленню стратегій, тактик, прийомів впливу на громадську думку щодо України, а також аналізу способів їх реалізації в текстах канадського медійного дискурсу. У наші завдання входять аналіз текстового матеріалу, виявлення мовленнєвих засобів, що реалізують прийоми, які можна об'єднати в тактики маніпулювання, а потім в стратегії.

Для аналізу нами була використана стаття «Domestic politics and Ukraine» [6] (опублікована в канадській щоденній газеті «Ottawacitizen» 3 березня 2014 року), яка присвячена темі зовнішньої політики Канади щодо України.